

Remissversion 31 augusti 2008

Svenska Jägareförbundets handlingsplan för lodjur

Giltighetstid

Planen skall revideras senast under 2011.

SAMMANFATTNING

Lodjuret är en del av den svenska faunan. Genom en aktiv förvaltning skall säkerställas att lodjursstammens fortsatta utveckling sker under kontrollerade former. Förbundet skall verka för att

- lodjursstammens storlek nationellt bestäms utifrån summan av de regionala målen
- beslut om jakt tas på regional nivå.
- de regionala målen sätts utifrån tillgången på bytesdjur och med hänsyn till jaktintressen.
- lodjurstammen begränsas i norra Sverige så att skadorna för rennäringen inte blir för stora
- lagstiftningen ändras för att underlätta licens- och skyddsjakt och att besluten tas på regional nivå.
- områdesinventeringar genomförs regelbundet samt att nya inventeringsmetoder tas fram för inventering i snöfattiga områden.
- de årliga licenstilldelningarna sätts utifrån de regionala målen.
- jaktutbildning

1. BAKGRUND

Kort historik

Efter en kraftig tillbakagång under 1800-talet fanns i början på seklet fasta lodjursstammar endast i övre Norrland. Vid fredningen 1927 fanns sannolikt mindre än 100 individer. När fridlysningen hävdades 1943 hade stammen återhämtat sig något. Omkring 1950 kom lodjur som vandrat ner till Bergslagen i kontakt med den söderifrån expanderande rådjursstammen. På ett par årtionden kunde lodjuren sedan återinvandra inom stora delar av sitt forna utbredningsområde. I början på 80-talet uppskattades stammen till ca 700 djur. Därefter minskade antalet, främst p.g.a. dödlighet orsakad av skabb som överförts från sjuka rävar. Ett för högt jakttryck kan också ha bidragit till nedgången i ett skede när lodjursstammen var på tillbakagång. Lodjuret fredades på nytt 1991. Från slutet på 80-talet har stammen ökat och genom omfattande inventeringar har konstaterats att det idag torde finnas 1300 till 1500 lodjur i landet (2007). Lodjuren i Sverige och Norge (ca 450 djur) utgör en gemensam population, där djur rör sig över gränserna. Det förekommer även utbyte med den finska lodjursstammen (1300-1500 djur).

Nationellt mål enligt Riksdagens beslut 2001 om sammanhållen rovdjurspolitik

Minimivån för lostammen i Sverige skall vara 300 föryngringar per år, vilket motsvarar ett totalt antal av ca 1500 individer. Målet för förvaltningen skall vara att antalet lodjur i landet som helhet inte skall minska. Målet för lostammens utbredning skall vara att arten skall finnas såväl inom som utanför renskötselområdet men att huvuddelen av stammen skall finnas utanför detta område. Inom renskötselområdet har riksdagen bestämt att stammen skall begränsas till 400 individer.

Utbredning och status

Lodjuret är ett eftertraktat byte för många jägare och ses av många som en jaktlig resurs. Lodjursjakt upplevs av många jägare som en upplevelse och värderas högt.

Lodjuret förekommer i stora delar av landet men saknas på Gotland. Dödsorsaker för vuxna lodjur, förutom legal och illegal jakt, är främst skabb och trafikolyckor. Den svenska lodjurstammen har en gynnsam bevarandestatus, dvs. den bedöms livskraftig både på lång och kort sikt. Arten har stor reproduktionsförmåga och relativt låg naturlig dödlighet bland vuxna djur. Lodjur förekommer i stort sett hela landet och stammen ökar i Götaland.

Brist på bytesdjur gör att stammen har en vikande trend i södra norrland och norra Svealand. I delar av norra Sverige där den huvudsakliga födan består av ren är födoresursen inte biologisk begränsande. Inom renskötselns betesmarker är det främst socioekonomiska begränsningar som bestämmer stammens storlek.

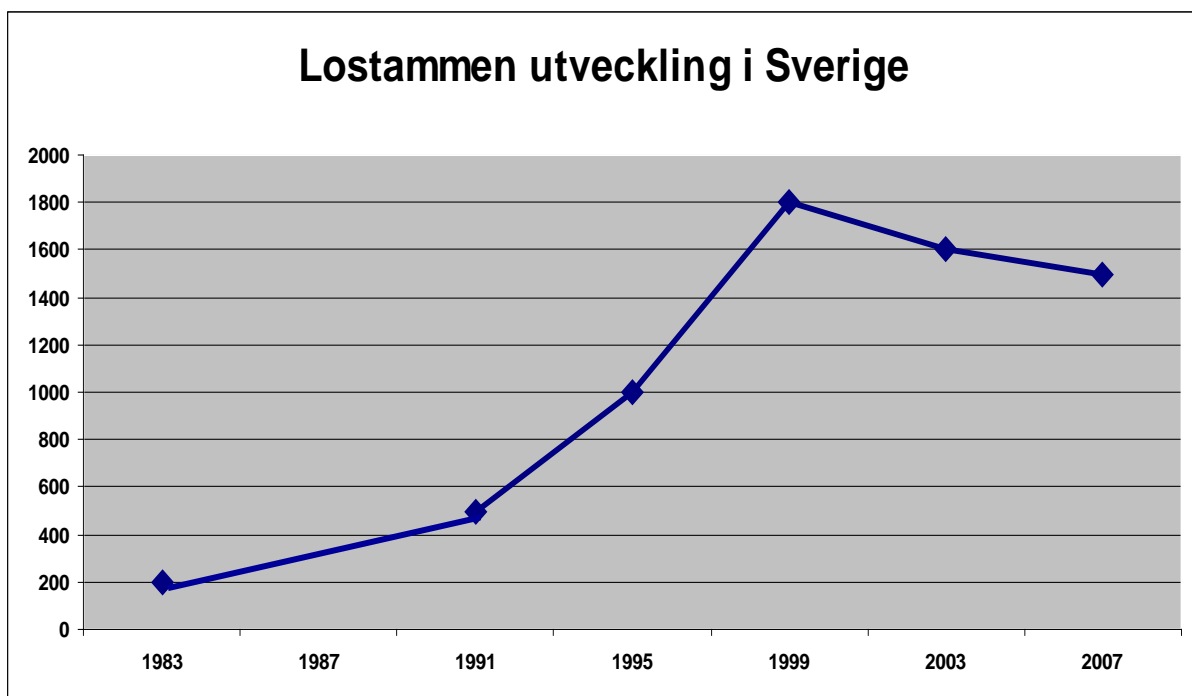

Fig. Antalet inventerade familjegrupper av lodjur under vintern

Problem och konflikter

Lodjur angriper och dödar renar och andra mindre tamdjur. Inom vissa områden orsakar lodjur omfattande förluster för rennäringen. Skadorna på övrig tamboskap är relativt begränsade i förhållande till lodjursstammens storlek. För enskilda fårägare kan skadorna vara betydande. Lodjuret jagar ibland tamkatter och även hundar blir emellanåt skadade eller dödade. I delar av landet där lodjur uppträder allmänt nära bebyggelse upplever en del människor obehag av att veta att de kan möta ett lodjur eller att deras hund eller katt kan bli angripen. Lodjuren har starkt bidragit till att rådjuren har minskat starkt i antal eller t o m helt försvunnit från vissa områden. Lodjurens uttag ur rådjursstammarna leder till konflikter med markägar- och jägarintressen eftersom såväl möjligheten till rekreation - jakttillfällen som det ekonomiska utbytet från jakten minskar. Lodjur tar sig ibland in i vilthägn och kan då orsaka betydande skador på hägnat klövvilt. (Förstärk med diagram över lo-rå)

2. MÅLSÄTTNING

Kortsiktig målsättning

Genom en aktiv förvaltning skall säkerställas att lodjursstammens fortsatta utveckling sker med större hänsyn till jägarnas och markägarnas intressen. Målsättningen med förvaltningen skall vara att minska tätheten i områden där påverkan på rådjurstammen är stor. Målet skall vara en meningsfull rådjursjakt i alla områden där rådjuren tidigare jagats. Regionala toleransnivåer skall fastställas på ett sätt som medger en flexibel viltförvaltning där lodjur förvaltas tillsammans med sina bytesdjur.

Långsiktig målsättning för populationsutveckling och utbredning

Lodjuret är en del av faunan i Sverige. Enligt Svenska Jägareförbundet skall gynnsam bevarandestatus fastställda via sårbarhetsanalyser, mindre än 10 % risk för utdöende på 100 år, vara vägledande för miniminivån för det nationella målet för en art. Därutöver skall samhället avgöra från art till art hur stor ambitionen därutöver skall vara, utifrån ett konfliktperspektiv. Summan av de regionala målen skall utgöra det nationella målet. Förbundet delar därmed EU kommissionens inställning att det inte finns ett självändamål i att maximera antalet rovdjur i ett land, kommunikation mellan populationer är långt mycket viktigare.

Sårbarhets analys för lodjur visar att 500 lodjur i Sverige har mindre än 3 % risk för utdöende på 100 år. Miniminivån för lodjur kan därför sättas betydligt lägre än dagens 300 föryngringar (1500 -1800 lodjur). Summan av de regionala målen, satta med hänsyn till människors intressen, skall utgöra det nationella målet.

Med hänsyn såväl till jaktintressena som till areella näringar är det motiverat att genom förvaltning minska stammen i delar av utbredningsområdet. Omfattningen av skador på tamdjur, hägnat vilt och andra problem orsakade av lodjur, samt lodjurets uttag ur klövviltstammarna bör i första hand vara vägledande för vilken regional toleransnivå av lodjursstammen som kan accepteras. Vid bedömningen skall därtill beaktas det samlade rovdjurstrycket på klövviltstammarna. Såväl med hänsyn till viltförvaltningen, främst möjligheterna till rådjursjakt, som till djurhållningen kommer det att bli nödvändigt att begränsa de stora rovdjurens sammanlagda predation till en nivå som kan tolereras.

3. ÅTGÄRDSPROGRAM

- **Regional förvaltning**

Förbundet skall driva frågan om att lodjur skall förvaltas på regional nivå samt att de sammanlagda regionala målen skall utgöra det nationella målet.

- **Förändrad lagstiftning**

Förbundet skall verka för att den svenska lodjursstammen flyttas till en lägre hotkalss i Art- och habitatdirektivet så att reglerande jakt lättare kan motiveras.

Förbundet skall verka för att den tidsbegränsade rätten att försvara sina tamdjur även utanför inhägnat område permanentas. Dessutom skall rätten att ingripa vid rovdjursangrepp inte bara omfatta djurets ägare eller vårdare. Rätten skall gälla även för jaktlagsmedlemmar vid gemensam jakt.

- **Beståndsuppskattning och forskning samt dokumentation av problem och konflikter**

God kunskap om lodjursstammens numerär och utbredning är en viktig förutsättning för förvaltningen av stammen. Förbundet skall verka för att ansvariga myndigheter tillser att det fortlöpande tas fram bra faktaunderlag. Förbundet skall organisera registrering av observationer under älgjakten samt kunna genomföra yttäckande områdesinventeringar på uppdrag av respektive länsstyrelse, i syfte att fastställa varg- och lodjursstammens storlek.

I renkötselområdet genomför länsstyrelserna och Sametinget årligen registrering av antalet föringringar. I denna del av landet bör inventeringsverksamheten samordnas och metodiken förbättras. I områden som endast sporadiskt är snötäckta och / eller i marker med en gles lodjursstam bör Jägareförbundet i samverkan med respektive länsstyrelse utveckla ett övervakningssystem som bygger på registrering av spår- och synobservationer. Även "kameraövervakning" som används i andra länder bör provas. Jägareförbundet utvecklar och vidmakthåller rapporteringsrutiner inom organisationen och vidare rapporterar till berörda myndigheter.

Jägareförbundet skall initiera och stödja forskning om rovdjurens påverkan på bytesdjuren i syfte att utveckla förvaltningen.

- **Jakt**

Jägareförbundet skall verka för en beskattning som överensstämmer med de regionala målen utan att komma i konflikt med bevarandemålen. Beskattningsnivån bör fastställas med utgångspunkt från de biologiska förutsättningarna, förekomst av problem orsakade av lodjur, samt målsättningen för lodjursstammens utveckling i olika delar av utbredningsområdet.

Jakten ska ske i form av avlysningsjakt. Jakttiden bör vara 15/2-15/4 och skall omfatta både jakt med fälla och med skjutvapen.

Jägareförbundet skall arbeta för att skytten förutom skinnet även får behålla lodjurets kranium utan kostnad.

- **Skadeförebyggande åtgärder**

Inom ramen för rovdjursgruppernas verksamhet skall Jägareförbundet verka för att skadeförebyggande åtgärder genomförs som t.ex. att länsstyrelsen beviljar skyddsjakt och beviljar medel för uppsättning av elstängsel för att skydda betesdjur.

- **Ökat medinflytande**

Svenska Jägareförbundet och länsjaktvårdsföreningarna skall verka för att jägarna och övrig lokalbefolkning får ett avgörande inflytande på den regionala förvaltningen. Rovdjursgrupperna bör slås samman med viltvårdsnämnden i syfte att underlätta samförvaltningen av alla arter.

- **Samverkan, utbildning och information**

Jägareförbundet och länsjaktvårdsföreningarnas samverkan med länsstyrelser, kommuner, areella näringar och andra berörda intressen i länens viltvårdsnämnder och rovdjursgrupper (om de bli kvar) skall fortsätta och utvecklas. Samverkan med angränsande län i Norge och Finland bör också utökas. Utbildning av och information till jägarna skall ha hög prioritet.

Jägareförbundet skall verka för att ansvariga myndigheter tillser att aktuell information får tillräcklig spridning. Förbundet skall också verka för att underlätta samverkan över jaktgränser inom större områden. Liksom i fråga om övriga viltarter skall Jägareförbundet arbeta för att illegal jakt eller annat olagligt dödande av varg motverkas.

- **Illegal jakt**

Liksom i fråga om övriga viltarter skall Jägareförbundet på alla nivåer i organisationen så långt möjligt söka motverka illegal jakt. Den illegala jakten kan långsiktigt komma att negativt påverka samhällets syn på jakt och jägare i allmänhet.

Den illegala jakten påverkar möjligheten att få bedriva legal jakt. Samtidigt är det förbundets bestämda uppfattning att en legal jakt kommer att bidra till att den illegala jakten minskar. Samhället kommer aldrig att komma tillrätta med den illegala jakten om inte lokalbefolkningen tolererar eller känner delaktighet i förvaltningen, det visar all internationell erfarenhet. Hårdare straff är inte en framkomlig lösning.

- **Aktiv opinionsbildning**

På bred front skall Svenska Jägareförbundet på alla nivåer i förbundet bedriva en aktiv opinionsbildning i syfte att vinna gehör för målsättningen i handlingsplanen. Ett viktigt led i arbetet är att verka för att jägarna och övrig lokalbefolkning får ökat medinflytande och ansvar för förvaltningen av lodjursstammen.

Handlingsplanen i organisationen

Den beslutade inriktningen måste omfatta hela landet såväl områden med höga koncentrationer av rovdjur som de områden som ännu inte har fullt så stora rovdjurstammar. Bara genom att vi alla, såväl förtroendevalda, medlemmar och tjänstemän, på alla nivåer arbetar mot samma målsättning kan vi nå framgång i vår strävan att få en bättre rovdjurspolitik som kan tolereras av huvuddelen av alla jägare.